

(המשך מעמוד 23)

בורמה מעול היפאנים, אך לא הספיק להשתתף בקרבות אוויר.

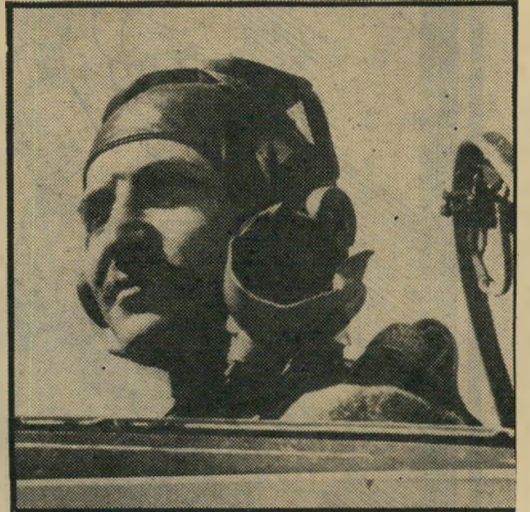
במשך שנותיו כטייס בחיל-האוויר הבריטי, ספג וויצמן הצעיר משהו מסוגנונם של טייסי הקרב הבריטיים: שובבות מלכת וגישה ישרי רח לענייני תכונות שהפכו סימליו המיסחרי.

אך הוא למד בחילה-אוויר של הודי-מלכותי יותר מזה: איך לארגן את מחשבותיו, איך להסיק מסקנות הגיוניות, וכמו כן — איך פועל חיל-אוויר מודרני, שעור שהוא הודק לו מאד זמן לא-רוב לאחר מכן, כאשר פרצה המלחמה בארץ-ישראל.

„טרגדיה“ גישתית

יותר משנה חלה בין סופה של מלחמת-העולם השנייה והתחלת מלחמת-העצמאות.

לכל הצעירים בארץ, היתה זאת תקופה של ציפייה. מלחמת אצ"ל ולח"י בשלטון הבריטי הגיעה לשיאה.

הטייס: עזר כמפקד-בסיס

ההגנה פרצה את המצור הבריטי והביאה מעפילים, ולעיתים אף שיתפה פעולה עם „הפורשים“.

עזר בילה זמן זה בבריטניה, בלימודי אווירונאוטיקה. לאחר מכן נטען כי היה חבר באירגון הצבאי הלאומי. אחרים הגיחו כדבר מובן מאליה שהיה בפלמ"ח.

עזר עצמו קובע בספרו „בגלויי לב: דא הייתי באצ"ל ולא בפלמ"ח, כמו כן המקובל שזו המושג.“

במשך זמן-מה הסתודד עם אנשי אצ"ל באירופה, ולקח חלק בתוכנית לרצוח את הגנרל בארקר, מי שהיה מפקד הכוחות הבריטיים בארץ. בארקר עורר על עצמו שיגאה עזה כאשר אחרי פעולה של המחתרת נגד חיילים בריטיים, פירסם פקודה שבה קרא לחייליו להחרים עסקים יהודיים ו„להכות את היהודים במקום הכואב להם — בכיס.“

אחד מאנשי אצ"ל הוטס בחשאי מצרפת לשדה נידח באנגליה, כדי לבצע את המשימה. עזר וויצמן המתין לו שם במכונית והסיע אותו ללונדון. אולם בארקר לא נמצא, ונשאר בחיים.

לפני כן פקדה „טרגדיה“ את מישפחת וויצמן. האחות האהובה והיפהפיה של עזר, יעל, המבוגרת ממנו, התאהבה בגיבור-מלחמה בריטי, לא-יהודי, וברחה עם הבחור הסימפטי.

כל בני המשפחה, ועזר ביניהם, ראו בנישוי אין אלה בגידה בעם היהודי.

האב סירב במשך שנים להיפגש עימה. עזר עצמו נפגע עד מעמקי ליבו. הוא הקדיש שנים רבות למאמץ לשכנע את אחותו וגיסו לבוא לישראל. לבסוף הצליח לשכנע את בנם לבוא ארצה. הצעיר בא לקיבוץ, התגייס לצה"ל, ספק על טאנק במלחמת ששת-הימים — לשימור חתו ולגאווה הרבה של הדוד עזר.

אליל הטייסים

אשר פרצה מלחמת-העצמאות הצטרף עזר לכוו חות ההגנה.

מסוף 1947 עד סוף 1969, סיפורו האישי הוא הסיפור של חיל-האוויר. הוא התחיל כטייס אחד מארבעת ה-פייפרים, שהיו את כל החיל בראשית 1948, טס במסגרת שמיים הגרמניים שטופקו על-ידי ציכיה הקומוניסטית כמפקדת סטלין, עבר לטופיפריים הבריטיים, התמנה כמפקד טייסת-הקרב היחידה, הפך מפקד הבסיס ברמת דוד. אחרי תקופה קצרה כמפקד חצור, התמנה אחרי מלחמת-סיני כמפקד חיל-האוויר, ונשאר בתפקיד זה עד ערב מלחמת ששת-הימים.

כמפקד הוא היווה הצלחה מפליגה, אליל לפקודיו, נושא לחיקוי. הוא נראה כחייל פשוט, המחונן בכישרון נדיר לרכוש ידידים ולעורר אהבה; בעל פה גדול הפולט בדיחות, קללות הטפות ושבחים בסרטני-ע.

אכסטרורט שובב ושופע-חיים, מקור לכאביראש למפקד דיו, גיבור לאנשי.

אולם, כפי שמוכיח סיפרו — מאחרי שני כבות טיכעיות זו הכויה מידה רבה של מחשבה. התנהגותו ספונטאנית, אך גם מחושבת היטב כשיטה של פיקוד, כפי שגינה בכמה מן הפרקים היות-רמרתקים בספר.

הוא שיכן את מישפחות הטייסים בבסיסים, שילב את נשותיהם וילדיהם בהווי החיל. הקדיש הרבה מחשבה לשאלה כיצד להעניק הרגשה של השתתפות וסיפוק גם לאנשי התחזוקה והשירותים, שלא יכלו להתחלק בתהילה של הטייסים. בגילוי-לב אופייני גילה שהחזיק אצלו תיק, שבו היו מודבקים התצלומים של כל פקודיו, לצד פרטים מודקקים של בני-מישפחותיהם, בעיותיהם ותכונותיהם, כדי שיוכל להפתיע טבח או סמל-תחזוקה בשאלות אינטימיות מפתיעות על בעיותיהם המישפחתיות. אך היו לו בעיות שחרגו מטכניקה של פיקוד. היה צורך בהחלטות קשות, היות-גורל פשוטו כמשמעו: איזה מין חיל לבנות? איזו דוקטרינה לאמץ? כיצד להשקיע את המשאבים הדלים, שהוקצו לחיל-האוויר, בצורה היעילה ביותר, כדי לשרת את הדוקטרינה האחת שנתקבלה?

וויצמן שם את כל הכיצים בסך אחר, כמה שניראה כסיכון מחושב נועז, ובעיני אחרים גם כהימור קדידעת.

הוא החליט לבנות חיל-אוויר שנועד כימעט כולו למשימה אחת מברעת: להשמיד את חילות-האוויר הערביים על הקרקע, בשעות הראשונות של המלחמה הבאה. היתה זו החלטה אמיצה, והיה צורך במפקד המסוגל לשכנע את הממונים עליו, הקצינים והפוליטיקאים, אשר לא ששו למשכן מראש את תוצאות המלחמה הבאה

אוסרו על-ידי ראש-הממשלה. הוא סירב לקבל או מינוי רישמי כרמטכ"ל, כפי שהציע לו רבין עצמו — החלטה שאינה מעידה רק על הגיונות אנושית, אלא גם על תבונה. החלפת הרמטכ"ל באותה שעה היתה הורסת את המוראל של צה"ל, שהועמד גם בלאו הכי במבחן קשה בימי החרדה של ערב-המלחמה.

וויצמן מכחיש את הסיפור, שקנה לו מהלכים רבים, כאילו ערך אז מעין „פוטש“, או שדחה את אשכול אל תוך המלחמה תוך איום בהתפטרות המונית של חברי המטה הכללי. הוא גם מכחיש שורק את דרגותיו על השולחן של אשכול. אך הוא מודה כי אחרי אחת הישיבות, בחדר צדדי, הסיר את דרגותיו וזרק אותן על השולחן, שאיש לא ישב לידו. היתה זאת מחווה ספונטנית, דומה לזו שעשה כעבור 11 שנה, באחד השיאים של תשל"ח, כאשר קרע כרזת-שלום במישרד ראש-הממשלה.

בשני המקרים הודלף הסיפור על-ידי אחרים. **תוך גיוס כל כוחות-השיכנוע שלו, התגבר עד ההיסוסים של אשכול ורבין, הפקודה ניתנה לצה"ל.**

כאשר התפטר רבין מתפקיד הרמטכ"ל, אחרי המיל-חמה, קיווה עזר לבוא במקומו. במשך שנים לפני-כן התנהל מאחרי הקלעים מאבק סמוי בינו ובין ידידו חיים בר-לב על התפקיד. בר-לב זכה בו — אם מפאת קשריו הפוליטיים הטובים, כפי שמאמין עזר, אם מפני שעדיין לא נתקבל בצה"ל העיקרון שהתפקיד העליון יכול להימסר בידי איש-אוויר.

כך חמק מידי עזר הפרס העיקרי, שכל קצין בצה"ל חולם עליו. כאשר התיישב מכר סופית, היה מוכן למשהו חדש.

זה בא לפתע פיתאום, בדצמבר 1969. בגיל 45 הפך האדוף עזר וויצמן, בן-לידה ממש, מחייל

מפקד חיל-האוויר: עזר בחנועה אופיינית, מול חברו יוסף קדר, מנותקי החיל

מיקצועי לפוליטיקאי, מנהיג-מיופנהגה ושר בישראל.

הנץ על הכתף

מפקד בחיל-האוויר, לא הסתפק וויצמן בייצור טייסים בעלי כושר טכני מעולה, „הטובים בעולם“ לדעתו. הוא הקדיש זמן רב לאינדוקטרינציה פוליטית, כדי לנטוע בלב אנשיו שאיפה עזה לכיבוש הגדה המערבית ולסיפוחה לישראל, זמן רב לפני מלחמת ששת הימים. לדידו, כיבוש הגדה וסיני לא היו אלא מימוש זכות טבעית וצורך חיוני של ישראל.

אחרי המלחמה אמר: „פעם היינו טסים, והמדינה היתה נגמרת. עכשיו אנחנו טסים, והדלק נגמר.“ לטייס-סילון לא היה קל לתמרן בתוך גבולות ישראל, שרוחבה בכמה מקומות אינו עולה על 15 ק"מ. כפי שכתב: „האבי סורד שבגבולות 1948 בולט יותר לעיניו של הטייס.“

ספרו מלא בדיעות נוציות קיצוניות, ששום פעיל של גוש-אמונים לא היה מתבייש בהן.

„הערבי לוחט בשינאתו ונאכל בקינאתו.“ כתב, בצינון שבניגוד למה שמקובל לחשוב, שאיפה הערבית להשר מדת ישראל היא סבירה. הנסיבות „עושות אותנו מיסטיים, ואת הערבים ריאליים ורציונליים.“ הערבי מוכרח לראות את ישראל, כאפיונה חולפת, כמו הצלבנים.“

המילה „ציונות“ חוזרת בספר עשרות, ואף מאות פעמים, כשהיא משמשת כהגדרה לפטריוטיזם לוחט. ללא-מנות קיצוניות, להחלטה נחושה להרחיב את גבולות המדינה.

זריקת הדרגות

אותה שעה, כבר לא היה וויצמן מפקד חיל-האוויר, ולא הוא שקצר את פירות החלטתו.

ב-1966 עלה לדרגת ראש אג"ם, התפקיד השני בחשיבותו של חיל-האוויר. בתפקיד זה היה לו חלק מכריע במאורעות שהכריחו את לוי אשכול לפתוח במלחמה, וגם מילא תפקיד חשוב בניחול המערכה עצמה. אך הוא הצטער כל חייו על כך שחלף על חילה-האוויר ביום שבו הועמדו תוכניותיו במבחן.

„אני זורע, מישהו אחר קוצר,“ העיר בעצבו. אותה הגורל פקד אותו לאחר מכן גם בתפקידים אחרים.

ערב המלחמה לקה הרמטכ"ל, יצחק רבין, בהתמור טטות-עצבים — פרשה שגילוייה, באביב 1974, גרם לריב מר בין שני האישים, שיכלו להשלים זה את זה. עזר נטל לידו את הפיקוד במשך יומימיים, והחלטותיו